

ПОЛІТИКА І ЦІЛІ МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Інтеграція України в Міжнародну організацію торгівлі (МОТ), Міжнародну організацію праці (МОП), Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) та до інших міжнародних організацій, створення спільних підприємств, праця випускників вишів в іноземних компаніях вимагають від фахівців усіх галузей народного господарства знання вітчизняного та міжнародного законодавства, у тому числі з охорони праці (далі ОП). На сьогодні практично сформовано законодавство України з питань ОП.

Адаптація вітчизняного законодавства до законодавства Європейського Союзу (далі ЄС) у сфері ОП почалася із прийняття Закону України «Про охорону праці» в редакції 2002 р. Новий Закон в більшості випадків відповідає певним положенням законодавства ЄС. Його дія поширюється на всіх підприємств, що використовують найману працю, включно з приватними особами. Цей Закон зробив більш жорсткими вимоги до всіх роботодавців щодо створення безпечних та здорових умов праці. Він установлює персональну відповідальність роботодавців за дотримання норм ОП.

Право на ОП належить до невід'ємних прав людини, записаних у фундаментальних міжнародних документах, таких як Загальна декларація прав людини ООН (1948 р.) та Міжнародний пакт ООН про економічні, соціальні та культурні права 1976 р.

В глобальній стратегії ВООЗ «Охорона праці для всіх» пропонуються такі напрями роботи з ОП:

- уникнення ризиків (профілактика);

- безпечні технології;

- оптимізація умов праці;

- інтеграція виробництва та роботи з ОП;

- основна відповідальність роботодавця та підприємця за ОП на робочому місці;

- визнання особистої зацікавленості працівника в забезпеченні ОП;

- співпраця роботодавців та працівників на рівних засадах;

- право участі в рішеннях стосовно власної роботи;

- право знати та принцип прозорості;

- безперервне вдосконалення та розвиток ОП.

Принципи ОП також відображаються в законодавстві ЄС про ОП, зокрема в Рамковій директиві 89/391/ЄЕС від 12.06.1989 р. «Про впровадження заходів для поліпшення безпеки та охорони здоров'я працівників під час роботи».

Метою політики ОП є зведення до мінімуму показників виробничого травматизму та професійних захворювань. Ця мета набула нових форм у ЄС протягом кількох останніх років та поширилася на сьогодні до пропаганди

«добробуту на роботі», що означає моральний, фізичний та соціальний добробут, а не тільки відсутність нещасних випадків та професійних захворювань.

Крім того, необхідно також досягти низки допоміжних цілей:

- профілактика соціальних ризиків (стресів, домагань на робочому місці, депресій та роздратування, а також ризиків, які пов'язані з алкогольною,

- наркотичною залежністю тощо);

- аналіз ризиків, пов'язаних із роботою, а також ергономічні, психологічні та соціальні ризики;

- урахування змін у формах зайнятості, організації роботи та робочого часу працівників з нестандартною та тимчасовою зайнятістю;

- урахування розмірів підприємства (конкретні заходи щодо інформування, підвищення рівня обізнаності, програм попередження ризиків на

- малих та середніх підприємствах, приватних підприємств, домашньої обслуги тощо);

- інтенсивна профілактика професійних захворювань (спричинених азбестом, втрата слуху, проблеми опорно-рухового апарату тощо);

- урахування демографічних змін;

- урахування «гендерного фактору» (специфічних характеристик жінок з точки зору охорони здоров'я та безпеки на робочому місці).

Не зважаючи на те, що стан ОП в Україні не можна визнати задовільним (для прикладу, рівень смертельного ризику на українських виробництвах на 11% вище, ніж у Європі в цілому), держава працює над усуненням вищевказаних недоліків і вдосконаленням умов праці взагалі, продовжуючи роботу над адаптацією власного законодавства до законодавства ЄС.

Таким чином, політика охорони праці Європейського співтовариства засновується на превентивних підходах, які передбачають залучення всіх учасників, у тому числі працівників, з метою розвитку культури попередження ризиків: освіта, обізнаність та профілактика, а також на дотриманні прав і соціальних гарантій працюючих, наданні пільг особам, зайнятих на роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, створені умов для економічної заінтересованості власника та працівників у поліпшенні безпеки праці. Право кожного працівника на умови праці, котрі не завдають шкоди його здоров'ю, гарантують відповідну безпеку та честь, визнано невід'ємним правом кожного громадянина, як записано в Хартії Євросоюзу про основні права людини 2000 р.